
Svenskt
Vatten

Rapport
Juni
2022

Kommentarer till 2022 års taxestatistik

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 16714 Bromma

BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 16751 Bromma

TELEFON 08-50600200

E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning	4
VA-taxor – så funkar det i allmänhet	5
Östersund – inte bara nytt vattenverk.....	6
Resultat – det kostar kommunalt VA i Sverige 2021	7
Brukningsavgifter.....	7
Anläggningsavgifter	9
VASYD – lageruppbyggnad av både rör, diesel och datorer	11
Resultat - så mycket har man höjt VA-avgifterna	12
Gotland – tufft läge på utsatt ö	14
Analys – varför kostar det olika i olika kommuner?.....	15
Kungsbacka – kompetensförsörjningen största utmaningen	16
Diskussion och förslag.....	17
Metodbeskrivning	17

Sammanfattning

Förändringarna av VA-taxorna i Sverige under det senaste året ligger under den nivå som Svenskt Vatten bedömer som nödvändig för att på nationell nivå klara investeringsbehoven de närmaste 20 åren. Den nivån är 4% per plus inflation. Med den senaste tidens kostnadsutveckling kan vi konstatera att taxorna framgent behöver höjas ytterligare. Taxornas nivå och utformning är en rejäl framtidsutmaning.

Årets genomsnittliga höjning av bruksavgifterna är 3,9% för ett s.k. typhus A, ungefär en normalvilla med två vuxna och två barn. För ett typhus B, ett flerbostadshus med 15 lägenheter, är höjningen något mindre, 3,7%. Höjningarna är alltså under det uppskattade behovet. Nordmaling och Båstad är de två kommuner som höjt sina bruksavgifter mest av alla med drygt 20%. Samtidigt finns det en handfull kommuner som sänkt, oftast efter att man ändrat sina taxekonstruktioner.

En total årskostnad för ett typhus A varierar mellan 3 200 kr och 16 000 kr, en skillnad på nästan 500% för en i princip identisk tjänst. Skillnaden i anläggningsavgift, engångskostnaden vid anslutning till kommunalt VA, är ännu större med 351 000 kr i den dyraste och 44 000 kr i den billigaste kommunen. Det motsvarar över 700% i skillnad. Skillnaderna förefaller öka med tiden.

Det finns vissa samband mellan taxenivåer som till exempel kommunstorlek, ledningslängd per ansluten och befolkningstillväxt, men ingen parameter förklarar alla skillnader. Svenskt Vattens uppfattning är att de stora, och ökande, regionala skillnaderna är en fråga som behöver lyftas upp och diskuteras politiskt. De kommer inte att jämnas ut av sig själva.

Den senaste tidens utveckling med oro i omvärlden, leveransproblem och dramatiska kostnadsökningar aktualiserar ytterligare behovet av att stärka VA-organisationernas kapacitet och förmåga att klara av sina uppdrag. Förutom på grund av säkerhets- och beredskapsläget behöver även grundkompetens stärkas inom exempelvis förmåga att identifiera, prioritera och genomföra investeringar.

Det osäkra läget aktualiserar också statens och dess myndigheters roll för att ge styrning och ledning i en tid av till exempel brist på kemikalier eller reservdelar. Svenskt Vattens uppfattning är att staten måste förtydliga sitt eget ansvar och sitt eget ledarskap.

Inledning

Svenskt Vatten har sedan lång tid undersökt taxorna för kommunalt vatten och avlopp (VA) och årligen sammanställt en rapport med kommentarer till statistiken. När den här rapporten skrivs i juni 2022 kan vi börja överblicka effekterna av pandemin. Men vi står med ett pågående krig i Ukraina som förutom allt mänskligt lidande, påverkar VA högst konkret.

I takt med att medvetenheten om investeringsbehoven tilltagit har intresset för finansieringen av förnyelse och utbyggnad av VA-anläggningar ökat och därmed har VA-taxorna hamnat i blickfånget. Svenskt Vatten har i tidigare rapporter pekat på att dessa kommer att behöva höjas på grund av uttjänt infrastruktur, höjda miljökrav och klimatförändringarna. Finansieringen av de framtida investeringarna och ökande driftskostnader innebär ett behov av att i fast penningvärde fördubbla taxorna under en 20-årsperiod, sett över hela landet. Det skulle motsvara en årlig ökningstakt på ungefär 4% utöver inflationen. De senaste åren har kostnadsökningar och räntor legat på en låg, stabil nivå, men den situationen ändras nu snabbt.

Huvudsyftena med den här rapporten är:

- Att kartlägga och kommentera den faktiska utvecklingen av VA-taxorna, förändringar av bruksavgifter och anläggningsavgifter i enskilda kommuner och sammantaget för hela landet. Att på ett enkelt sätt redovisa den totala kostnaden för kommunalt VA för en vanlig villaägare i ett antal kommuner.
- Att illustrera och kommentera förklaringar till varför det är så stora skillnader som 400-500% i kostnad för en vanlig villaägare för en i princip identisk tjänst, dricks-vattenförsörjning och avloppsrening, levererat utifrån ett och samma regelverk i hela landet.
- Slutligen också att ge några ögonblicksbilder i form av intervjuer med VA-chefer av hur kostnadsutvecklingen, från att ha varit tämligen stabil under lång tid, nu pekar oväntat brant uppåt.

Metodbeskrivning och bakgrundsfakta om undersökningen finns sist i rapporten. Allt statistiskt underlag för landets samtliga kommuner går att ta del av på Svenskt Vattens webb.

VA-taxor – så funkar det i allmänhet

Kommunalt VA finansieras av avgifter (taxor), inte av kommunalskatt. Det är kommunfullmäktige i varje kommun som beslutar om taxans utformning och nivåerna. Svenskt Vatten har tagit fram ett normalförslag som en kommun kan välja att använda och som baserar sig på lagstiftning (Lagen om allmänna vattentjänster, LAV) och rättspraxis. Lagstiftningen säger att avgifterna ska vara rättvisa och skäliga, utgå från självkostnadsprincipen och att de får ta hänsyn till den nytta som brukaren/kunden har av anslutningen till kommunalt VA.

De delas upp i löpande bruksavgifter och en anläggningsavgift som betalas vid inträde i VA-kollektivet (oftast vid anslutningen). Båda dessa kan innehålla olika delavgifter för dricksvatten, avlopp respektive dagvattenhantering. Dessa olika avgifter kan också innehålla både fasta och rörliga delar. Det är heller inget som hindrar en kommun från att skjuta till skattemedel eller att låta intäkter från bruksavgifter finansiera utbyggnad eller vice versa. I teorin skulle en kommun kunna ha en enda fast avgift, oavsett förbrukning, en "flat rate". Eller enbart en rörlig avgift per kubikmeter förbrukat vatten.

Taxorna är komplicerade att förklara och en stor kommunikativ utmaning för många VA-huvudmän.

Sammantaget gör detta exakta jämförelser svåra och därför används två typhus, A och B, för att ändå få en uppfattning om skillnader. Typhus A motsvarar ungefär en normal villa med förbrukning för två vuxna och två barn. Typhus B är ett flerbostadshus med 15 lägenheter och en antagen vattenförbrukning.

Svenskt Vatten har under året tagit fram ett nytt normalförslag till kommunal VA-taxa, som utgår från dagens lagstiftning. Förslaget, P(ublikation) 120, finns att köpa via Svenskt Vattens Vattenbokhandel och tar hänsyn till senaste rättspraxis, förtydligar och förenklar jämfört med det gamla förslaget (P96). Svenskt Vatten driver också mer långsiktiga utvecklingsprojekt för hur taxan ska utformas i framtiden liksom alternativa modeller för finansieringen.

Östersund – inte bara nytt vattenverk

Hur har VA-taxan utvecklats över tid?

Under senaste fem åren har vi jobbat med att höja VA-taxan, till 2022 med 10%. Kommunen har under många år varit en av de kommuner med den lägsta taxan i landet och vi är fortfarande bland de ungefär 20 med lägst.

Räcker pengarna för att komma ikapp och att jobba aktivt med underhåll och utveckling?

Utmaningen är en kombination av att ha pengar, personal med rätt grundkompetens men också rutiner och instruktioner för hur arbetet skall gå till, samtidigt som utbyggnadstakten och expansionen är enorm i kommunen. Vi gör saker idag som ingen i organisationen har gjort förut.

Behöver ni se över taxan ytterligare?

VA-taxans uppbyggnad i Östersund följer gamla mönster, vilket gör att det nu pågår ett projekt tillsammans med konsulter för att ta taxan in i framtiden, för att ha täckning för alla utbyggnationer och renoveringar. Planen är att den nya taxan skall presenteras för politiken under 2023, för att börja gälla 2024.

Ser ni över fördelningen mellan de olika vattentjänsterna?

Ja, parallellt pågår också arbete med att få kontroll på vad de olika nyttigheterna egentligen kostar och fördelningen mellan dem. Detta görs tillsammans med personalen som får rapportera sin tid på olika konton beroende på vad de jobbar med. Detta gör att all personal också blir mer medveten och engagerad i sitt arbete.

Vilka är utmaningarna?

Vi har en långsiktig plan för höjd taxa de kommande åren, men pandemin kom med hemarbete som har påverkat tidplanerna i en del projekt, höjda priser på en del varor, förlängda transporttider samt brist på en del varor och detta sågs som stora utmaningar men fortfarande hanterbart.

Men sen kom Ukraina....?

Pandemin var inget mot det som sker nu. Kriget i Ukraina har förändrat säkerhetsläget och till viss del hur vi jobbar. Men framförallt har alla priser gått i höjden, förseningar och brist på viktiga saker. Detta kommer att slå hårt och just nu är det svårt att överblicka hur situationen skall hanteras. Om pandemin slog mot investeringar och projekt så slår effekterna av kriget på hela verksamheten.

Hur är det att vara en kommunal förvaltning och inte ett aktiebolag till exempel?

Det är en utmaning med att hantera investeringsbudgeten och att ligga i den kommunala förvaltningen och vara del av kommunens budgetprocess som har fokus på 1 år plus 2 år i taget. De stora projekten inom VA löper under flera år och vid ett par av dem jobbar vi med partnering. Trots en total projektbudget, så skall det ändå klämmas in och styras på årsbasis, och nu hotas det med att inga ombudgeteringar får göras från ett år till ett annat....

Kristina Kenning

Sektorchef

Teknisk förvaltning, Avfall VA

Östersunds kommun / Staaren tjjelte

Resultat – det kostar kommunalt VA i Sverige 2021

Brukningsavgifter

	Årskostnad Medel 2022 (2021)	Förändring jämfört med föregående års taxa (2021)	Månadskostnad per hushåll 2022 (2021)
Typhus A (villa)	8 538 kr (8 220 kr)	3,9 % (5,1 %)	712 kr (685 kr)
Typhus B (flerfamilj)	79 540 kr (76 701 kr)	3,7 % (4,6 %)	440 kr (426 kr)

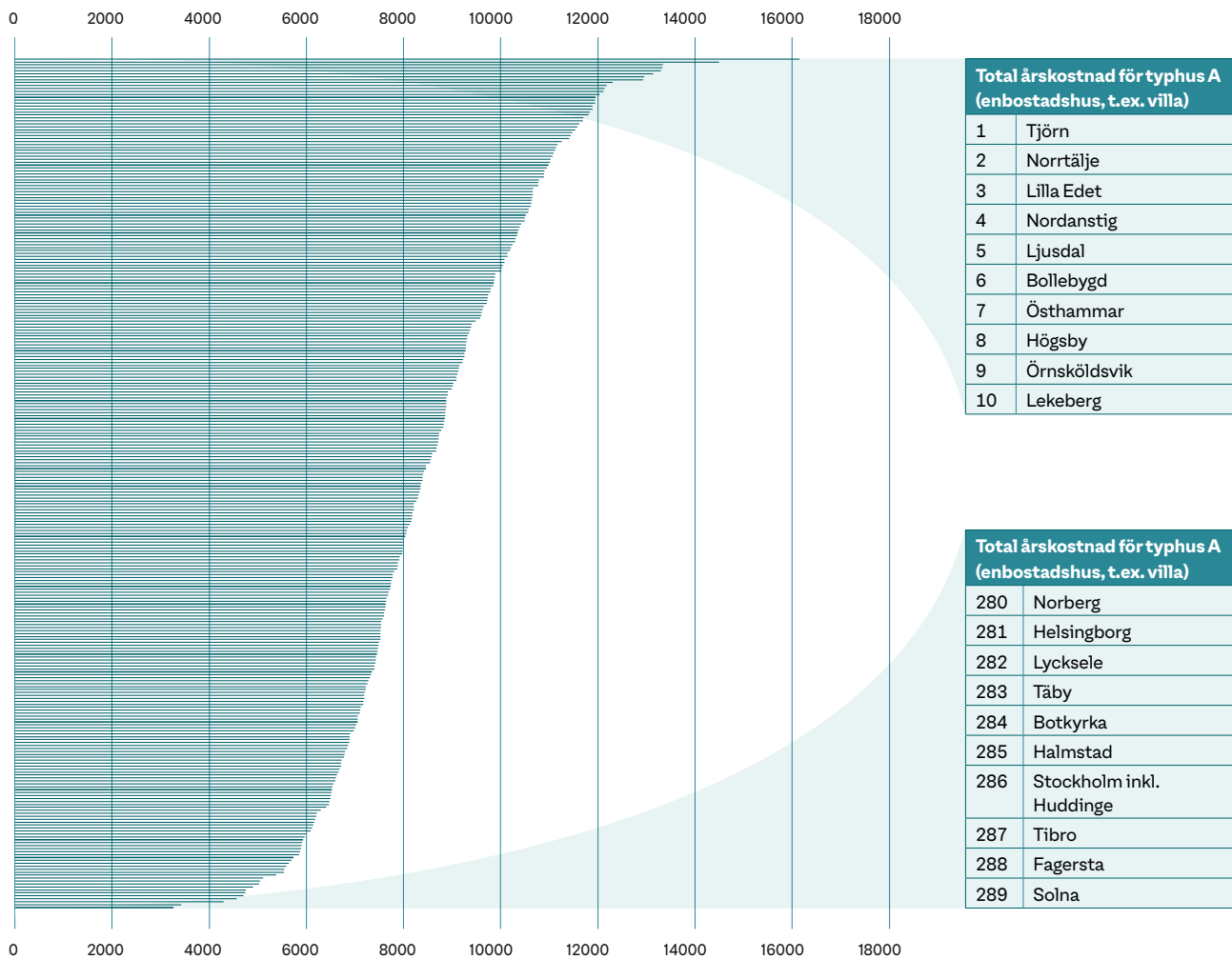
Den genomsnittliga höjningen i Sveriges kommuner för typhus A på 3,9% ligger till och med under den årliga takt som Svenskt Vatten bedömer som nödvändig för att klara de framtida behoven – en nivå som inte omfattar kostnadsökningar med hänsyn till inflation. Den genomsnittliga årskostnaden på 8 538 kr är ett genomsnitt för de 290 kommunerna. Tar man hänsyn till att stora kommuner med många invånare ofta har relativt sett lägre brukningsavgifter så betalar den genomsnittliga VA-abonnenten i en villa mindre än så, ca 7 500 kr/per år, exakt beloppet beroende på hur man räknar.

Om brukningsavgifterna för Sveriges samtliga kommuner presenteras som i figur 1 så framgår hur stora skillnaderna är över landet. Mellan den högsta och den lägsta skiljer nästan 500%. Bland de tio med högst avgifter enligt tabellen finns både små med sviktande befolkningsunderlag och storstadsnära, expanderande kommuner.

Tabell 1

Årskostnad kommunalt VA för ett enbostadshus år 2022 (Brukningsavgift typhus A). Spridning samtliga Sveriges kommuner enligt VASS Taxa 2022. (Medelkommun 8 538 kr)

Total årskostnad för typhus A (enbostadshus, t.ex. villa) kr/år



Figur 1

Årskostnad kommunalt VA för ett enbostadshus år 2022 (Brukningsavgift typhus A). Spridning samtliga Sveriges kommuner enligt VASS Taxa 2022. (Medelkommun 8 538 kr)

Anläggningsavgifter

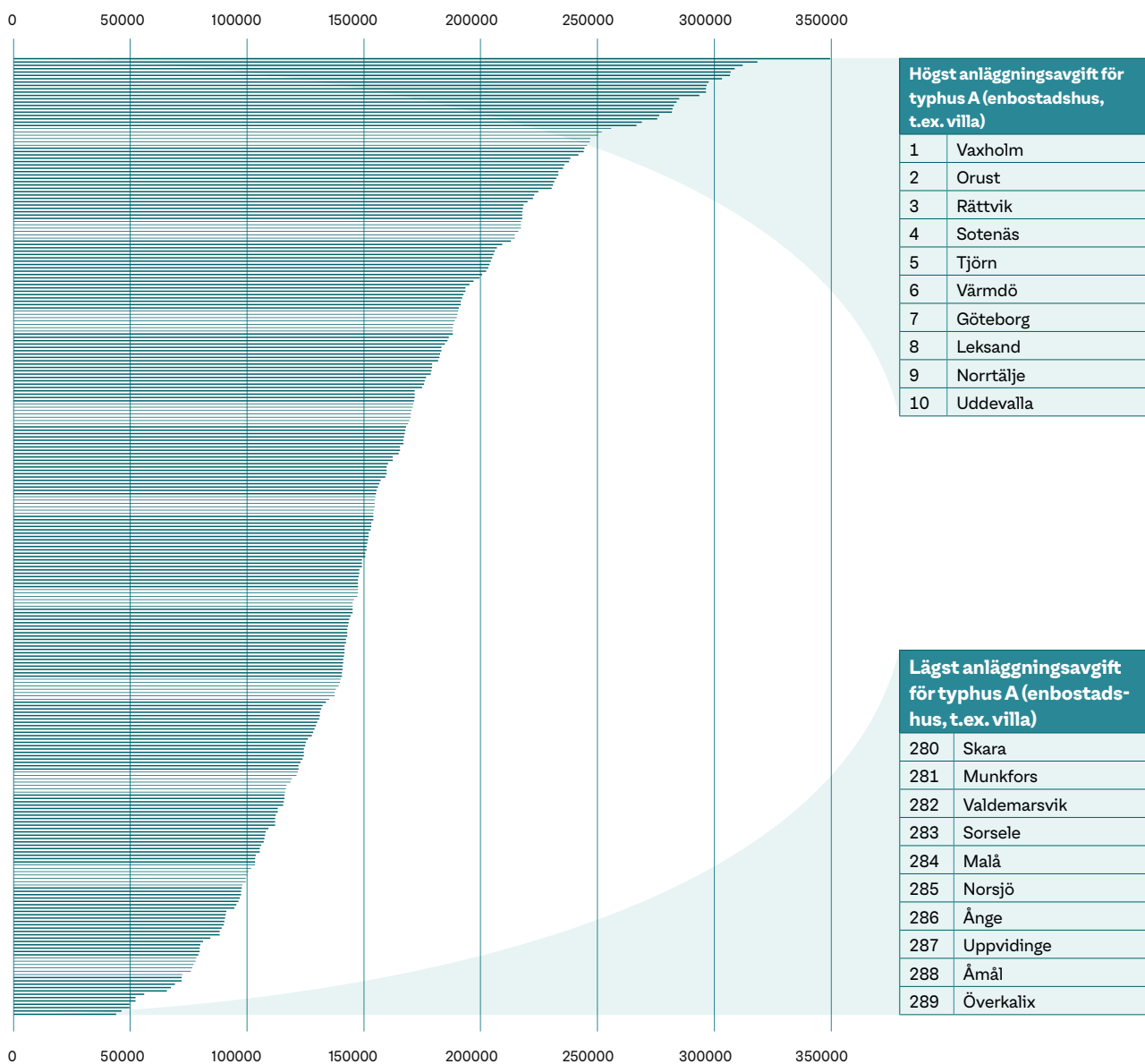
	Medel 2022 (2021)	Förändring jämfört med föregående års taxa (2021)
Typhus A (enbostadshus)	161 889 kr (156 000 kr)	3,8 % (3,3 %)
Typhus B (flerfamilj, 15 lgh)	515 842 kr (500 000 kr)	3,2 % (4,2 %)

Anläggningsavgiften är den engångsavgift som en fastighetsägare betalar när hen formellt inträder i VA- kollektivet, i praktiken vid anslutningen. Beräkningen av den här avgiften brukar vara ganska komplicerad eftersom den tar hänsyn till en rad faktorer och besvärlig att förklara eftersom den ska värdera (och ta betalt för) den nytta som fastighetsägaren har av sin anslutning. Den ska också vara baserad på en ”allmän” självkostnad för att bygga ut anläggningen och ansluta en fastighet i kommunen.

Tabell 2

Kostnad för att ansluta ett enbostadshus och ett flerbostadshus med 15 lägenheter till kommunalt VA år 2022 (Anläggningsavgift typhus A och typhus B). Medelvärden baserat på Taxeundersökning 2022. Motsvarande värden för år 2021 inom parentes.

Anläggningsavgift för typhus A (enbostadshus, t.ex. villa) kr



Som figuren ovan visar är skillnaderna i anläggningsavgift ännu mycket större mellan den dyraste och den billigaste kommunen, över 700%. De med höga anläggningsavgifter förefaller vara attraktiva kommuner med lågt utbud av tomter, höga fastighetspriser och/eller skärgård. För den som ska bygga en ny villa här är anläggningsavgiften relativt sett en mindre del av affären och dessa kommuner har möjlighet att ta ut anläggningsavgifter som kanske mer än väl täcker kostnaderna för utbyggnad.

I den andra änden återfinns kommuner med svagare efterfrågan på tomter och lägre fastighetspriser och där önskemål om att stimulera inflyttning får vägas mot full kostnadstäckning genom anläggningsavgifterna. En särskild utmaning är för de kommuner som både har avfolkning av vissa delar och samtidigt har stora exploateringsprojekt i andra delar kopplat exempelvis till besöksnäringen.

Figur 2

Kostnad för att ansluta ett enbostadshus till kommunalt VA år 2022 (Anläggningsavgift typhus A). Spridning samtliga Sveriges kommuner enligt VASS Taxa 2022. (Medelkommun 161 889 kr)

VA SYD – lageruppbyggnad av både rör, diesel och datorer

Hur förändrades er taxa för 2022?

I de kommuner som ingår i VA Syd, det vill säga Burlöv, Eslöv, Lomma, Lund och Malmö, ligger höjningarna mellan 0% och drygt 7%.

Hur påverkas ni av världsläget?

Negativt inom flera delar. Dels på en övergripande nivå, men även inom vissa specifika områden, som till exempel kostnad för kemikalier där vi sett ökning på cirka 25%. Stundtals har även leverantörerna valt att dela upp beställningar så att mindre volymer levereras.

Fler områden som påverkas?

El prognostiseras att överskrida budget. Vi har en stor del bundet till ett betydligt lägre pris än nuvarande rörliga. Eventuellt ser vi en kostnadsökning på ca 40% men det beror också på i vilket läge priserna kan bindas. Kostnaden för drivmedel kommer också att överskrida budgeten.

Vad innebär stigande räntor för er?

Då VA SYD är en investeringsintensiv verksamhet, med stora anläggningstillgångar och tillhörande lån, blir påverkan av räntehöjningar stor. Räntenivån för nya lån i budget 2022 är på 0,5%, det senaste lånet hade dock en ränta på 2,9%. Detta innebär stora överskridanden av budget.

Och för projekten?

Inom projektverksamheten har det funnits indikationer på ökade priser. I ett enskilt projekt har man till exempel sett ökade kostnader på 40%. Det är i det högre spannet, men generellt ser vi ökade kostnader för material och drivmedel på 20-30% i entreprenaderna. Var detta landar och om det är stigande eller har stabiliserat sig är för tidigt att säga.

Hur har ni märkt av problemen i de globala leveranskedjorna?

Vissa produkter har varit svåra att få tag på och leveranstiderna har i många fall ökat betydligt.

Vad gör ni åt detta?

Vi höjer våra lager och i vissa fall inom områden där det tidigare inte har funnits behov. Rörmaterial har utökats för att säkerställa att visst material finns på plats vid läcka eller miljöincident. Det har varit svårt med leveranser av IT-utrustning. För att förekomma de problemen har vi valt att köpa in en större mängd datorer för egen lagerhållning. Vi har också valt att köpa in mera diesel till reservaggregat.

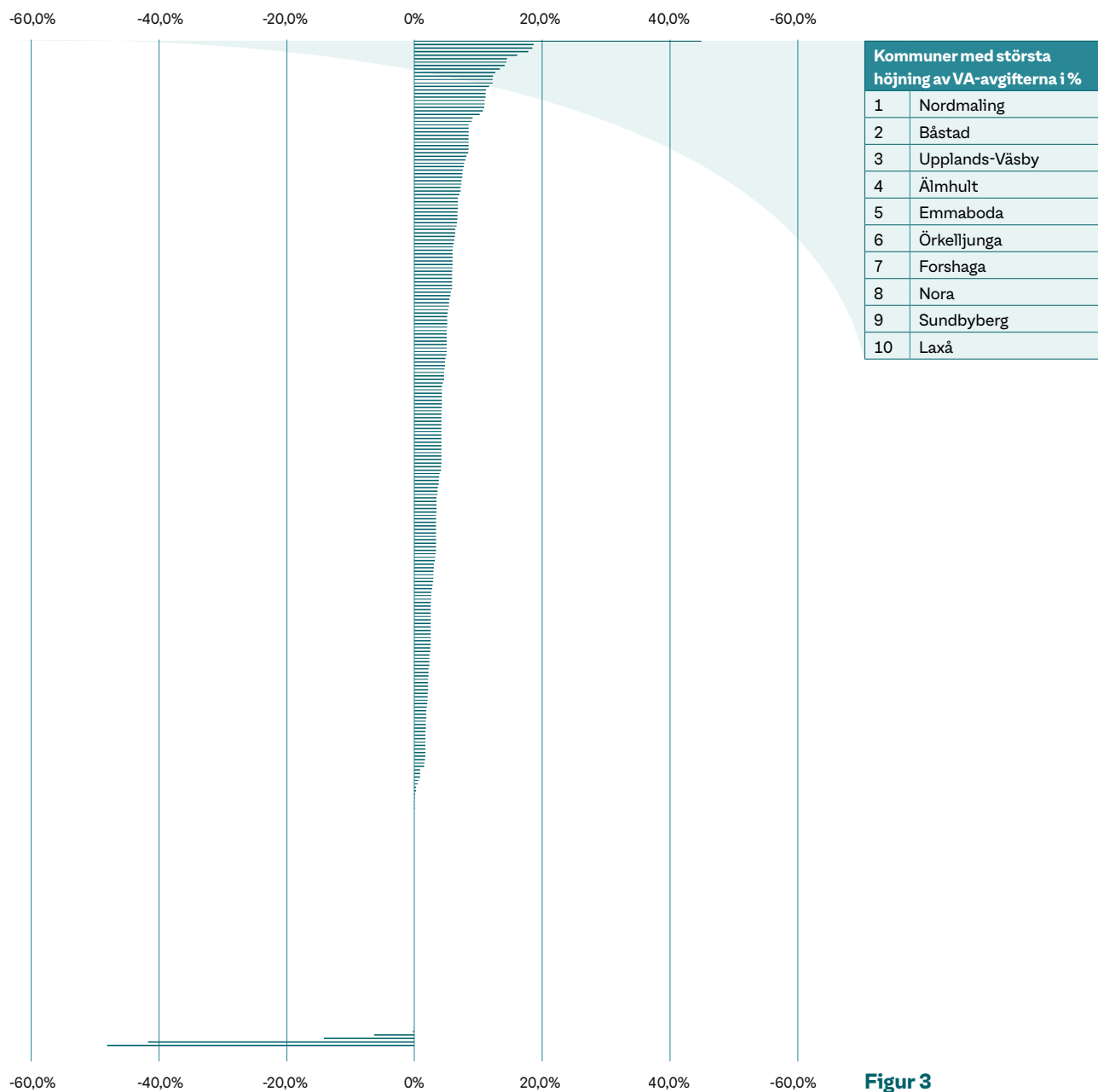
Lisa Dahlberg

Controllerchef

Ekonomiavdelningen VA Syd

Resultat - så mycket har man höjt VA-avgifterna

Höjning Typhus A (enbostadshus) Brukningsavgift 2021 till 2022



I figur 3 med alla kommunernas förändringar framgår att ungefär hälften av kommunerna höjer sina taxor med minst 4%. Men om inflationen långsiktigt biter sig fast på 3-4% så är det bara ett knappt 40-tal kommuner som har höjningar som långsiktigt är i nivå med de behov som Svenskt Vatten konstaterat, 4% årligen plus inflation.

Ett konstaterande är också att så många som ett 70-tal kommuner lämnar taxan oförändrad, vilket med nödvändighet innebär glesa men större höjningar. Vi noterar också att extremvärdena, med en höjning på över 50% eller en minskning med lika mycket, nästan alltid beror på ändringar i taxekonstruktionen. Det kan ge upphov till kraftiga marginaleffekter för en del fastighetstyper och brukar vara föremål för stor uppmärksamhet i lokala media.

Respektive kommun har olika processer för beredning av taxeärende inför kommunfullmäktiges beslut. Ärendeberedningen kan vara utdragen och underlagen hunnit bli ganska gamla när beslutet väl fattas. Det är ett mindre problem i en stabil omvärld men när räntor och inflation snabbt skjuter i höjden riskerar man att ha en taxa som inte är anpassad efter en ny verklighet eller möter behoven.

Sammantaget är det en stark rekommendation att kontinuerligt se över sin VA-taxa och att inte lämna den åt sitt öde utan arbeta aktivt och långsiktigt med den.

Gotland – tufft läge på utsatt ö

Hur mycket har taxan förändrats till 2022?

Vi har höjt med 10%. Gotland har trots sitt utsatta läge bruksavgifter som ligger långt ifrån de allra högsta.

Vad ser ni framför er när det gäller taxans utveckling?

Inför beslutet för 2023 simulerade vi taxan med kostnadsökningar på 2% men vi kommer revidera den simuleringen innan tjänsteskrivelsen går till politiken för beslut i Regionfullmäktige. Vi har identifierat stora ökningarna på el, bränsle, kemikalier och rör.

Vad kan det handla om i procent?

För el räknar vi med 30% upp, lite beroende på mixen av avtal. Spotpriset har ökat med 50% sedan januari 2022. Bränsle upp med 40%, för två år sedan kostade dieseln 14,79, idag 24 kr per liter. Kemikalier har ökat med i snitt 35%, vissa ända upp till 80%. Polyetenrör upp 40% på grund av oljepriset, rör av pvc med 30%.

Och för projekten?

Fördyringar på ungefär 40-46%, allt sammantaget med virke, cellplast, betong och annat byggmaterial. Problemet med uteblivna anbud har vi inte upplevt ännu, men det är en risk som vi ser blir större och större.

Vad innebär då allt detta?

Flera projekt i vår strategiska plan blir dyrare än beräknat och omprioriteringar måste ske för att hålla den i ekonomisk balans. Prioriteras ett eller flera projekt bort så förlängs VA-planens genomförande och utbyggnad av Gotland kan inte ske i takt med den regionala utvecklingsplanen.

Hur är det med ränteläget?

Stigande räntor förvärrar problemen. Därtill kan komma att Region Gotland blir försiktigare med att låna pengar och det i sig blir ytterligare en faktor som minskar investeringstakten.

Andra problem som fördyrar?

Ja, leveransproblem. Redan idag ser vi hur halvledarbristen påverkar vår utbyggnads/investeringstakt. Vi pratar om att bygga lager och därmed kommer beställningsrutinerna att ändras och kostnaderna öka.

Någon uppmaning till branschen!

Ja! Vår största utmaning efter att "hitta grundvattentäkt på Gotland" är rekrytering. Det är en faktor som har funnits i flera år och eskalerat de senaste. Jag törs nästan inte tänka på hur det kommer att se ut i framtiden. Denna fråga måste vi i branschen jobba aktivt med, att få unga att börja plugga inom vår sektor. Förutom våra lokala förutsättningar använder vi många konsulter och därmed blir våra projekt dyrare än på andra ställen i landet. Svårigheter att rekrytera driver upp löneläget och ger ytterligare fördyringar. VA behöver jobba mycket mer aktivt mot universitet, högskolor och teknikgymnasium.

Susanne Bjerregaard Pettersson

VA.chef

Tekniska förvaltningen

Region Gotland

Analys – varför kostar det olika i olika kommuner?

I matrisen nedan beskrivs en enkel förklaringsmodell till varför taxorna varierar så mycket över landet.

Påverkansfaktor	Hur det varierar	Effekt för VA-kostnad	Parameter för jämförelse
Antal anslutna, kommunstorlek.	Stor eller liten 'kundbas' beroende på kommunstorlek eller VA-organisation i samverkan fler kommuner.	Fler kunder ger ett större intäktsunderlag och fler som delar på nödvändiga kostnader. En tillräcklig 'kritisk massa' (kundbas/intäktsunderlag) för att ha beredskap/personal, nödvändig kompetens, agera beställare i projekt och ha processkunskap 'in-house' ger lägre kostnader.	Antal anslutna till VA alt befolkning.
Tillväxt.	Befolkningsförändring. Övrig samhällsutveckling positiv ger investering i annan infrastruktur och stärkta kommunala organisationer som gynnar VA (ex gata, samhällsplanering). Betalningsvilja och fastighetsägares möjlighet att betala höga anslutningskostnader hög/låg.	Tillväxt och exploateringar mm täcker en större del av dagens investeringsbehov. Dvs framtidssatsningar och kapacitetsutbyggnad belastar ej i samma utsträckning befintligt VA-kollektiv.	Demografisk utveckling. Fastighetspriser.
Bebyggelsetäthet.	Olika andel gles bebyggelse med många små tätorter respektive tät stadsbebyggelse.	Mer anläggningar och ledningsnät per ansluten person ger totalt sett högre kostnader.	Ledningslängd per ansluten.
Klimat, geografi, vatten, miljö, elpris.	Tjaldjup, topografi, nederbörd, vattentillgång, behov av miljöskydd etc.	Mer utmanande naturgivna förutsättningar kräver mer avancerade och kostsamma VA-system.	Region (norr, söder, kust, inland).
Historik VA-ekonomi.	Stora lån och höga kapitalkostnader eller avskrivna investeringar finansierade av statsbidrag på 1900-talet.	Kapitalkostnader ökande pga renoveringsbehov befintliga anläggningar och ökande miljökrav men intäktsbasen samma eller minskande.	Andel kapitalkostnad alt total kapitalkostnad per ansluten.
Samverkan.	En enskild liten kommun med några få tusen invånare och många verk eller stora, samägda bolag eller kommunalförbund med upp till en miljon anslutna till ett verk.	Dricksvattenproduktion och avloppsrening har uppenbara skalfördelar.	Befolkningsunderlaget för samverkansorganisationen.

Fördjupar man analysen genom att titta på olika samband mellan taxor och några andra faktorer blir bilden mer nyanserad och samtidigt mer komplicerad. I förra årets rapport redovisades ett antal sambandsdiagram mellan taxa och befolkningstillväxt, kommunstorlek och ledningsnätets längd men några enskilt riktigt starka samband kunde inte redovisas. Det visar möjligen att den här typen av politiskt fattade beslut har sin egen komplexa logik.

Tabell 3

Exempel möjliga påverkansfaktorer - kostnader för vattentjänster och nivå för VA-taxa.

Kungsbacka – kompetensförsörjningen största utmaningen

Hur förändrades er taxa för 2022?

Vi höjde med 5 procent utifrån en långsiktig analys som bygger på våra förestående investeringar, generella kostnadsökningar och en låg ränta.

Men vad har hänt sedan analysen gjordes?

Den långsiktiga analysen idag är mycket mera osäker. Kostnaden för el, material och entreprenader ökar i högre grad än vi trodde. Men vi håller budget med nuvarande taxeökning, trots höjda priser.

Hur går det ihop?

Vi lyckas inte riktigt investera allt som vi vill på kort sikt, vilket ger lägre kapitalkostnader. Vi har inte heller lyckats rekrytera i den takt vi vill, vilket ger lägre personalkostnader. Men vi önskar ju att vi istället hållit investeringsbudget och fått genomföra alla viktiga projekt för VA-verksamheten i den takt vi planerat.

Är det en unik situation i Kungsbacka?

Vi tror att vår sats är ungefär som många andras och bedömer att vi jämfört med andra kommuner ändå har ett hyfsat läge hos oss.

Vilka åtgärder står på tur?

Nu kavlar vi upp armarna. Vi ökar den tidiga uppföljningen och är mer krassa i våra prognoser för vad vi klarar av, och inte minst tidsaspekten i att få alla tillstånd som krävs.

Ändrad organisation eller arbetsätt?

Vi jobbar strukturerat med projektgrupp och styrgrupp för att skala upp organisationen och hitta arbetsätt utan flaskhalsar i förnyelseprojekt. Vi har skapat en funktionell organisation med en proffsig projektverksamhet som förbättrat checklistor och styrning i projekten, så att vi jobbar strukturerat och har kapacitet att handla upp på ett sätt som blir en bra affär både för oss och entreprenören.

Någon särskild utmaning ni vill lyfta fram?

Kompetent personal är en stor utmaning för hela VA-Sverige. Rörläggare i driften, projekteringsingenjörer och erfarna VA-ingenjörer är alla svåra att finna. Vi ska med vårt storstadsnära läge kanske ändå inte klaga och vi har lyckligtvis väldigt många kompetenta medarbetare hos oss med drivkraft, kunskap och klokskap vilken vi måste värna och vårda.

Annika Malm

Verksamhetschef Vatten & Avfall

Ola Hamberg

Verksamhetschef Projekt & Bygg

Kungsbacka kommun

Diskussion och förslag

I årets taxerapport ligger höjningarna sammantaget för både bruknings- och anläggningsavgifter under den nivå som Svenskt Vatten bedömt som nödvändig för att klara det framtida investeringsbehovet, 4% årligen utöver prisökningar. Till skillnad från de senaste åren har nu också tillkommit en stor osäkerhet i omvärlden med tillhörande leveransproblem, kostnadsökningar och räntehöjningar.

Till detta kommer fortsatt stora utmaningar med ojämn utveckling över landet och de enormt stora skillnaderna i taxor, ca 500% när det gäller brukningsavgifter. Även om kranvatten fortfarande för de allra flesta är försumbart billigt, så närmar vi oss en punkt där en kostnad på en dryg tusenlapp för ett hushåll inte längre är försumbar. Ska framtidens konsumenter acceptera den nödvändiga fördubblingen är det nödvändigt att taxorna upplevs som skäliga och rättvisa även i ett nationellt perspektiv. Att de ska vara begripliga för gemene man för att bli accepterade är ett faktum som ibland förbises.

Svenskt Vattens uppfattning att en utvecklad samverkan i olika former med skalfördelar och god planering och hushållning kan dämpa behovet av taxehöjningar står fast. Förbättrad kompetensförsörjning och därmed effektivare drift och projektgenomförande är kanske ett av de viktigaste argumenten för ökad samverkan mellan kommuner i VA-frågor. Till detta kommer med stor kraft behovet av att hantera säkerhetsfrågor, leverans- och försörjningsproblem i en osäker värld.

Vår uppfattning är att statens insatser måste öka, inte bara genom resurstilldelning, utan även ett tydligt ledarskap. Så har inte alltid varit fallet hittills.

Metodbeskrivning

Svenskt Vatten genomför årligen en taxeundersökning tillsammans med sina medlemmar VA-organisationerna. Samtliga kommuners aktuella VA-taxor ingår i underlaget.

VA-organisationerna rapporterar in taxorna i statistiksystemet VASS. Svenskt Vatten sammanställer, granskar och korrigerar uppenbara felaktigheter och följer upp större avvikelser. Svenskt Vatten ansvarar ej för att samtliga uppgifter är korrekta. Statistiken i VASS ger dock den mest aktuella och kompletta bilden av tillståndet i VA-Sverige.

Medlemmar i Svenskt Vatten kan logga in i statistiksystemet VASS och ta del av det kompletta underlaget. Övriga kan vända sig till Erik Karlsson, erik.karlsson@svensktvatten.se, för frågor och synpunkter eller gå in på Svenskt Vattens webb och hämta hem de viktigaste siffrorna för alla kommuner. Anne Adrup, Sweco, har projektlett arbetet och Dan Löfgren, Svenskt Vatten, har skrivit det mesta av texten.



På Svenskt Vattens hemsida kan du hitta en fil med samtliga kommuners bruknings- och anläggningsavgifter för typhus A och typhus B.

Gå till: www.svensktvatten.se och sök på "Taxeundersökning".

På hemsidan finns även fördjupande texter om taxor och ekonomi samt forskningsrapporter om taxor och VA-ekonomi.

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten AB

POSTADRESS BOX 14057, 16714 Bromma

BESÖKSADRESS Gustavslundsvägen 12, 16751 Bromma

TELEFON 08-506 00200

E-MAIL svensktvatten@svensktvatten.se

www.svensktvatten.se